

Pleegzorgwijzer

Mijn pleegkind verlaat ons gezin:

waar moet ik rekening mee houden?

Inleiding

Pleegouder worden is een grote stap. Een pleegouder zorgt voor een kind dat (tijdelijk) niet bij zijn ouders kan opgroeien. Dit is niet gemakkelijk en een hele grote verantwoordelijkheid. In deze pleegzorgwijzer voor pleegouders zie je als pleegouder waar je allemaal mee te maken krijgt vanaf de aanmelding als pleegouder tot aan het vertrek van het pleegkind uit je gezin.

Wij beschrijven in deze pleegzorgwijzer de meest gangbare werkwijze. Omdat pleegzorg altijd 'in het belang van het pleegkind' blijft, kan daar door omstandigheden van af worden geweken. De volgorde van de genoemde stappen kan per situatie verschillen.

Voor meer informatie over het pleegouderschap, verwijzen wij in dit routeboekje regelmatig naar inhoud van pleegzorg.nl, denvp.nl, nji.nl, jeugdzorgnederland.nl en rijksoverheid.nl.

Daar waar in dit boekje wordt gesproken over de pleegouder, kan dit ook in meervoud gelezen worden (jullie als pleegouders) en vice versa.

Mijn pleegkind verlaat ons gezin: waar moet ik rekening mee houden?

Het moment is aangebroken dat het pleegkind afscheid neemt van het gezin. Bijvoorbeeld omdat het weer terug gaat naar de ouders, omdat het pleegkind meer of andere zorg nodig heeft dan de pleegouder kan bieden, of omdat de jongere volwassene is en zelfstandig gaat wonen. Dat een pleegkind weggaat heeft effect op pleegouders en het hele pleeggezin. Ieder gezinslid gaat hier anders mee om en kijkt anders op terug op een plaatsing.

Redenen van vertrek pleegkind

- Overplaatsing:
  - van crisispleeggezin naar (tijdelijk) pleeggezin
  - naar een ander pleeggezin, gezinshuis of instelling
  - tijdelijk uithuisplaatsing, kind gaat weer thuis wonen

[Lees meer](#) over de soorten overplaatsingen.
- Breakdown:

Voortijdige of ongunstige afgebroken plaatsing om een negatieve reden, dit kan komen door:

  - oudere leeftijd van het pleegkind
  - een voorgeschiedenis van meerdere plaatsingen
  - trauma's (verwaarlozing/mishandeling) en hechtingsproblemen die zorgen voor gedragsproblemen die een andere begeleiding nodig hebben dan de pleegouder kan bieden
  - geen goed contact/match tussen pleegouder en pleegkind, en/of pleegouder en ouders.

[Lees meer](#) over een breakdown bij een pleeggezin.
- Pleegkind bereikt de volwassen leeftijd (Je kunt het boekje [hier](#) downloaden).

De stappen

Met onderstaand menu kun je eenvoudig door de stappen navigeren. Klik op het cijfer om snel naar een specifieke stap te gaan.

1. Afsluitend gesprek

Er is altijd een afsluitend gesprek met alle betrokkenen waarin teruggekeken wordt over het verloop van de pleegzorgplaatsing en vooruitgekeken naar wat het vervolg is voor het pleegkind. Er wordt in overleg met pleegouders gesproken over hoe het afscheid in te vullen, bijvoorbeeld een fotoboek van het verblijf in het pleeggezin en of pleegouders een (actieve) rol kunnen en willen blijven behouden in het leven van het kind.

2. Afronding plaatsing

Het kan even duren voor een plaatsing voor het pleeggezin afgerond is. Niet alleen emotioneel, maar ook praktisch. Denk aan bijvoorbeeld de afhandeling van geldzaken en andere administratie. De pleegzorgbegeleider stemt met de pleegouder af wat er nodig en wenselijk is aan begeleiding rondom het vertrek van het pleegkind. Ook de andere kinderen in het gezin worden daarbij betrokken.

3. Afscheid pleegkind

Het afscheid nemen van je pleegkind nadert. Dit is voor jullie allebei een moment, voor jou en het gezin. En bovenal voor het pleegkind zelf. Hoe neem je goed afscheid op een positieve manier? Een aantal tips:

- Maak het afscheidsmoment niet te groot. Bekijk goed wat past bij je pleegkind. Een (mini) feestje, een uitstapje of een etentje bij het favoriete restaurant of thuis.
- Bespreek het moment met je gezin en maak er iets gezamenlijks van. Maak bijv. samen een leuk fotoalbum van het verblijf of geef een gezamenlijk afscheidscadeautje.
- Geef gezond ruimte aan de emotie vanwege het afscheid, zodat het pleegkind er niet mee belast wordt.
- Bespreek op welke manier je na de plaatsing nog contact kunt houden, als jullie dat allemaal willen.
- Vind je het lastig om je pleegkind zelf weg te brengen? Bespreek met je pleegzorgbegeleider de mogelijkheden.

4. Nazorg

Na de afsluiting van een plaatsing kan het wenselijk zijn, dat er vanuit Trias Jeugdhulp extra aandacht en begeleiding komt, gericht op de lege plek in het gezin. De manier waarop dat gebeurt is afhankelijk van je behoeften en wensen en de mogelijkheden van Trias Jeugdhulp als pleegzorgorganisatie. Ga hierover in gesprek met je pleegzorgbegeleider.

Andere boekjes

Naast dit boekje hebben we ook over de volgende zaken alle informatie op een rijtje gezet.

- Ik wil pleegouder worden: wat zijn de stappen.
- Er is een kind waarvoor ik pleegouder wil worden: ik ken het kind uit mijn netwerk (familie/ vrienden of bekenden). We noemen dit netwerkpleegzorg.
- Er is een kind waarvoor ik pleegouder wil worden: Trias Jeugdhulp zoekt een pleeggezin speciaal voor dit kind en het kind woont in mijn sociale netwerk. Dit noemen we kindgericht werven.
- Ik ben pleegouder: hoe word ik begeleid in de zorg voor het pleegkind?
- Mijn pleegkind nadert de volwassen leeftijd: wat nu?

Je kunt de boekjes [hier](#) downloaden.

Uitleg documenten en veelgebruikte termen

Addendum

Direct na plaatsing van het pleegkind wordt een Addendum (Bijlage) toegevoegd aan de overeenkomst. In dit Addendum staan de gegevens van het kind en de startdatum. De pleegouder stuurt dit Addendum ondertekend terug.

Beschermingsmaatregel

Een rechter kan de volgende beschermingsmaatregelen ter bescherming van een kind opleggen:

- een ondertoezichtstelling (ots) waarbij de ouder verplicht hulp en ondersteuning bij het opvoeden krijgt;
- een [gezagsbeëindigende maatregel](#) waarbij de ouder het gezag over het kind verliest.

[Meer informatie](#)

Evaluatie van het Hulpverleningsplan

Alle betrokkenen bespreken hoe het gaat met het kind, het kind in het pleeggezin en de overige doelen. Er worden afspraken gemaakt voor de komende periode. Bij de evaluatiebespreking is de verwijzer c.q. de jeugdbeschermer of de medewerker van het betrokken wijkteam aanwezig. Het doel is om met alle betrokkenen vast te stellen of het kind tot ontwikkeling kan komen en of het kind zich goed ontwikkelt én om afspraken te maken voor de komende periode. De evaluaties zijn in de eerste 2 jaar van de plaatsing elk half jaar en daarna jaarlijks. De inbreng van pleegouders is belangrijk, omdat zij het kind dagelijks (afhankelijk van de vorm van pleegzorg) meemaken en verzorgen.

Gezinsverslag

Het gezinsverslag wordt door jou als aspirant pleegouder ingevuld en door de medewerker van Trias Jeugdhulp aangevuld. Het gaat over hoe je gezin is samengesteld en wat jij als (aspirant) pleegouder een kind te bieden hebt. Het wordt opgeslagen in jouw (digitale) dossier. Het dossier is alleen voor jou en je begeleiding vanuit Trias jeugdhulp bedoeld.

Gezinsvoogd

Als de rechter een ondertoezichtstelling uitspreekt krijgt een pleegkind een gezinsvoogd. Een gezinsvoogd is een jeugdbeschermer van een gecertificeerde Instelling, die het kind begeleidt en helpt bij het oplossen van de problemen. Ouders moeten de hulp, ondersteuning van de gezinsvoogd accepteren, maar houden zelf het gezag over het kind. Ouders blijven dus zelf verantwoordelijk voor het kind. Ze moeten wel verplicht meewerken aan de adviezen en aanwijzingen van de gezinsvoogd.

Voor meer informatie zie website van de rijksoverheid over onderwerpen jeugdbescherming en NJI.

Landelijke criteria voor pleegouderschap

Wanneer ben ik geschikt als pleegouder? Alle pleegzorgorganisaties in Nederland beoordelen aspirant-pleegouders aan de hand van de volgende zes criteria.

1. Je bent open en duidelijk in je contact.

Als pleegouder ben je in staat om op een positieve manier het contact met pleegkinderen, de familie van pleegkinderen, burens, artsen, leerkrachten, etc. te onderhouden. Kinderen die in pleegzorg komen hebben al meerdere (vaak negatieve) ingrijpende gebeurtenissen meegemaakt. Het is belangrijk dat je daar oog voor hebt. Je kunt aansluiten bij de specifieke vraag van het pleegkind. Je bent in staat om te luisteren, kort te vertellen wat ze meemaken, vragen te stellen en problemen te verduidelijken. Je kunt je eigen en andermans gevoelens onderkennen en het gedrag beschrijven. Je praat met pleegkinderen en volwassenen zonder tegen ze te preken, ze te veroordelen, te klagen, ze belachelijk te maken of tegen ze te schelden. Kortom: je zegt met respect voor de ander, wat je bedoelt en bedoelt wat je zegt. Het is belangrijk dat je als pleegouder uitkomt voor je gevoelens. Ook is het erg belangrijk dat je informatie uit kunt wisselen met mensen die anders denken dan jezelf. Met mensen die door hun levenservaring, leeftijd, cultuur, waarden, normen en mogelijkheden een andere kijk op verschillende zaken hebben.

2. Je werkt samen en deelt de opvoeding

Je deelt de opvoeding met de ouders en de familie van het pleegkind. Dit gaat niet alleen over praktische zaken zoals kleding, school, e.d., maar je deelt ook de zorg om de gevoelens van het pleegkind over zijn of haar situatie en familie. Je deelt deze zorg, begeleiding en de planning rondom het kind ook met pleegzorgbegeleider en een gecertificeerde instelling zoals Jeugdbescherming Overijssel, CJG of SWT. Je bent in staat om als een team samen te werken en je helpt het pleegkind om al die verschillende belangrijke mensen een plaatsje te geven in zijn leven. Je neemt verantwoordelijkheid voor je eigen aandeel in deze samenwerking. Je hebt realistische verwachtingen en je bent in staat om hulp te vragen wanneer ondersteuning gewenst of nodig is.

3. Je helpt het pleegkind om een positieve kijk op zichzelf te ontwikkelen

Pleegkinderen die verwaarloosd, mishandeld of seksueel misbruikt zijn geven vaak zichzelf de schuld van de problemen in hun gezin. De afwijzing door hun familie en soms ook door andere pleeggezinners, kan ertoe leiden dat het kind negatief over zichzelf denkt. Het pleegkind is ook verward. Wie ben ik eigenlijk? Bij wie hoor ik thuis? Wie kan ik vertrouwen? Als pleegouder help je het pleegkind om zijn/haar levensgeschiedenis te begrijpen en ga je er op een niet- veroordelende en respectvolle manier mee om. Zodat het pleegkind geholpen wordt in het goed/beter voelen over zichzelf, wat er in het verleden ook gebeurd is.

4. Je helpt het pleegkind om gedrag positief te veranderen

Misbruikte, mishandelde of verwaarloosde pleegkinderen hebben door toedoen van volwassenen schade opgelopen. Ze hebben bijvoorbeeld geleerd dat geslagen worden wel pijn doet, maar meestal beter is dan helemaal geen aandacht krijgen. Deze pleegkinderen verwachten dat hun pleegouders ook lichamelijk geweld tegen hen zullen gebruiken. Als dat gebeurt lopen ze nog meer schade op. Het is van wezenlijk belang dat je als pleegouder deze cirkel doorbreekt. Je geeft het pleegkind aandacht en je helpt het pleegkind zijn gedrag positief te veranderen. Je doet dat zonder te forceren te kwetsen, te slaan of andere straffen te gebruiken die schade toebrengen.

5. Je kunt realistisch inschatten welke invloed het pleegouderschap heeft op de eigen situatie

Het toevoegen van een nieuw gezinslid heeft invloed op elk lid van dat gezin. Het heeft gevolgen voor de verdeling van tijd en aandacht, voor ruimte en verantwoordelijkheden en de besteding van de financiën. Als pleeggezin kun je laten zien dat je in staat bent de gevolgen in te schatten van een nieuw gezinslid op je gezinsrelaties. Ook geef je aan hoe je eventuele spanningen het hoofd kunt bieden. Je kunt omgaan met afscheid en verlies. Je hebt verlies in je eigen leven ervaren en deze voldoende verwerkt. Ook heb je een open houding en het vermogen om te reflecteren.

6. Je biedt veiligheid in het gezin

Veel pleegkinderen komen uit situaties die onveilig waren, waardoor ze schade hebben opgelopen in hun ontwikkeling. Aan pleegouders de taak om de veiligheid van het kind te waarborgen. Een pleegkind is veilig als het structureel kan rekenen op een volwassene die een veilige omgeving biedt en voorziet in de fysieke en emotionele behoeften. Je bent in staat om een gezonde seksuele ontwikkeling van het pleegkind te stimuleren. Je kunt (eventueel met ondersteuning) omgaan met een (seksueel) traumatische voorgeschiedenis en je bent in staat om adequaat te reageren op signalen van grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik. Als pleegouder bescherm je het pleegkind continu tegen gevaar en biedt je daarin ook voorspelbaarheid. Hiervoor wordt een veiligheidschecklist gebruikt. Deze checklist wordt ingevuld tijdens de screening van pleeggezinnen en wordt jaarlijks herhaald.

Ga voor meer informatie naar '[Kwaliteitskader voorbereiding en screening in de pleegzorg](#)' Meer informatie vind je ook [hier](#) en [hier](#).

Medische verklaring pleegouders

Een medewerker van Trias Jeugdhulp brengt een huisbezoek aan de aspirant pleegouder voor een gesprek. Er wordt dan gesproken over je gezondheid en jouw vermogen om met stress en moeilijke situaties om te gaan. Trias Jeugdhulp vraagt je om een medische verklaring in te vullen. Naar aanleiding daarvan kan een medisch adviseur (arts) gevraagd worden hierover te adviseren.

Ondertoezichtstelling (OTS)

De ondertoezichtstelling is er voor kinderen tot 18 jaar, waarvan de ouders van het kind (tijdelijk) hulp nodig hebben bij de opvoeding en/of verzorging van hun kind(eren). Dit is een maatregel van de Kinderbescherming waarbij de ouders van het pleegkind wel het gezag behouden over hun kind, maar niet meer zelf belangrijke beslissingen mogen nemen. Deze beslissingen bespreken zij met hun gezinsvoogd, die zij krijgen toegewezen via de kinderrechter. De gezinsvoogd kan in het belang van het kind zelf beslissingen nemen, bijvoorbeeld over het starten van specifieke hulp of veranderen van school/opvang. Bij een OTS wordt jaarlijks beslist over verlenging van deze maatregel.

Meer informatie lees je [hier](#).

Pleeggezinbegeleidingsplan

Het pleegouderbegeleidingsplan is een plan van en voor pleegouders. Het plan beschrijft welke ondersteuning pleegouders wensen en/of nodig hebben tijdens de pleegzorgplaatsing, wie deze ondersteuning kan bieden (vanuit het netwerk van pleegouders, Trias Jeugdhulp en/of vanuit een andere organisatie) én legt afspraken hierover vast. Het plan is opgesteld aan de hand van een vast format en het bevat een veiligheids checklist waarin de risicofactoren en beschermende factoren binnen het pleeggezin en m.b.t. het kind worden vastgelegd. Jaarlijks is er een gesprek over de onderwerpen uit het pleeggezinbegeleidingsplan. Het verslag wordt vastgelegd in het dossier van pleegouders. De inhoud is bedoeld voor jou als pleegouder en voor Trias Jeugdhulp. Dit document wordt niet met ouders of de verwijzer gedeeld.

Pleegouderbestand

Wanneer aspirant pleegouders eenmaal de stappen om pleegouder te worden hebben doorlopen wordt hun aanbod opgenomen in een (digitaal) bestand van pleegouders (zie route 1 stap 4). Zodra er een aanmelding van een pleegkind binnenkomt dat eventueel passend kan zijn wordt dit voorgelegd aan pleegouders (zie route 1 vanaf stap 5).

Pleegoudercertificaat

Na het doorlopen van de STAP training en de DOORSTAP ontvangen pleegouders een Pleegoudercertificaat. De DOORSTAP training is een vervolg op de STAP training na ongeveer een half jaar. In deze terugkom bijeenkomsten worden de eerste pleegzorgervaringen gedeeld en wordt besproken of het geleerde aansluit bij de praktijk.

Pleegoudervoogdij

Bij een langdurige plaatsing (na verloop van tijd) kan de pleegouder de voogdij over een pleegkind krijgen. Dit heet pleegoudervoogdij, voor meer informatie zie [Pleegoudervoogdij](#). Pleegouders met gezag (pleegoudervoogden) en Trias Jeugdhulp als begeleider stemmen de verzorging en ontwikkeling van het kind en de benodigde begeleiding van de pleegouders met elkaar af. In geval van pleegoudervoogdij is er één keer per jaar een begeleidingsgesprek met een evaluatie over hoe het met het kind gaat. Dit wordt vastgelegd in de dossiers van de pleegouders en het pleegkind. Over de intensiteit of wijze van begeleiding kunnen onderling in overleg afspraken worden gemaakt.

Referentenformulier

Bij de start vraagt Trias Jeugdhulp één of twee referenten (mensen die je goed kennen) om een referentenformulier in te vullen. Dit formulier is een vragenlijst die is opgesteld aan de hand van landelijke criteria voor pleegouders.

Bron: intern

Samenwerkingsovereenkomst

In deze overeenkomst zijn afspraken vastgelegd over hoe we met elkaar samenwerken. De overeenkomst regelt de rechten en plichten van pleegouders en de pleegzorgaanbieder. De overeenkomst wordt ondertekend in het dossier van de pleegouder geplaatst.

Toekomstplan

Het hulpverleningsplan van het kind is bij Trias Jeugdhulp bekend onder de naam Toekomstplan. In het Toekomstplan staat beschreven waarom een kind uit huis is geplaatst en de doelen die aan de orde zijn. Hier staan afspraken in over de inhoud van de begeleiding en de afspraken tussen ouders, kind en pleegouders. De ouders, het kind en de pleegouders worden betrokken bij het opstellen van dit plan en bij de (half)jaarlijkse evaluatie van het Toekomstplan. Pleegouders hebben instemmingsrecht op dit plan voor waar het gaat over de beschrijving van het hun rol in het hulpverleningsproces en van de wijze waarop de begeleiding van Trias Jeugdhulp plaatsvindt. Instemmingsrecht betekent dat je het er helemaal mee eens moet zijn.

Veiligheidschecklist

Als (aspirant) pleegouder is het van belang dat je een veilige omgeving kunt bieden, waarin een kind veilig kan opgroeien en zich kan ontwikkelen.

Trias jeugdhulp beoordeelt de veiligheid in jouw gezin aan de hand van een veiligheidschecklist. Je wordt gevraagd akkoord te gaan met deze checklist.

Verklaring van Geen Bezwaar

Een pleegouder (en het gezin) worden na de aanmelding door de Raad van de Kinderbescherming 'gescreend'. Het is een wettelijke vereiste waaraan voldaan moet zijn voordat je pleegouder kunt worden. Een pleegkind is kwetsbaar, daarom is pleegouder zijn een grote verantwoordelijkheid. Bij iemand die pleegouder wil worden kijkt de Raad van de Kinderbescherming daarom naar een strafblad en in het eigen archief of er risico's zijn bij het opvoeden van pleegkinderen.

Voogd

Bij een voogdijmaatregel krijgt het kind een voogd, die het gezag uitoefent. De voogdij kan uitgevoerd worden door een jeugdbeschermer die in dienst is van de gecertificeerde instelling of bijvoorbeeld door een familielid of door pleegouders (pleegoudervoogdij). De voogd regelt de verzorging en opvoeding en is wettelijk vertegenwoordiger.

Voogdij

Een voogdij maatregel wordt opgelegd door de kinderrechter en houdt in dat het volledige juridische gezag over een minderjarige door een andere dan de ouders wordt uitgevoerd. De voogd of de gecertificeerde instelling jeugdbescherming en jeugdreclassering (een instelling die bevoegd is kindbeschermingsmaatregelen uit te voeren) regelt de verzorging en opvoeding en is de wettelijk vertegenwoordiger. De rechter kan ook de voogdij aan familieleden of pleegoudervoogden toewijzen.

Wettelijke criteria

De Jeugdwet stelt de volgende eisen / wettelijke voorwaarden aan pleegouders:

- Je bent minimaal 21 jaar;
- Je ontvangt een verklaring van geen bezwaar van de Raad voor de Kinderbescherming. De pleegzorgorganisatie vraagt deze verklaring – na jouw toestemming – aan;
- Je kunt een kind een stabiele leefsituatie bieden;
- Je staat open voor begeleiding van de pleegzorgorganisatie en biedt ondersteuning bij de uitvoering van het hulpverleningsplan. Binnen Trias Jeugdhulp noemen we dat het Toekomstplan.

Lees meer over de wettelijke criteria op de website van het [Nji](#).

Trias Jeugdhulp
Zwartewaterallee 25
8032 DZ Zwolle

Meer informatie over het bieden van pleegzorg?
Of een informatieavond bijwonen?
Bel tijdens kantooruren 038 456 47 43

Over Trias Jeugdhulp

Wij ondersteunen kinderen, jongeren en hun gezin bij opvoeden en opgroeien. Dit doen wij het liefst thuis of dichtbij huis. We vinden zorg op maat belangrijk. Wij bieden onder andere hulp-aan-huis, crisisopvang, dagbehandeling, 24-uurs zorg, pleegzorg en hulp bij echtscheiding. Onze werkgebieden zijn IJsselland, Twente en Midden-IJssel en Oost-Veluwe.

Meer informatie over de zorg van Trias Jeugdhulp kun je vinden op triasjeugdhulp.nl.